

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztői szállás:

Külső-monostortutca 181. sz.

Kiadó hivatal:

Középtutca, Stein J. könyvkereskedése.

Hirdetési ár: 5 hasábos garmond sorát 1-szor 7 kr., 2-szor 8 kr., 3-szor 9 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek Bécsben Opeleik Alajonál (Wollzeile 22. sz.) és Haasenstein és Voglmér (Wollzeile 9. sz.).

Pesten: Zeisler M. hirdetés felvételi irodájában.

Nyilttéri cikkek sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeletik.

Megjelen e lap hetenkint háromszor, u. m.

kedden, csütörtökön és szombaton délben.

Előfizetési ár:

egész évre 12 frt, félévre 6 frt, évnegyedre 3 fr

Pest, február 22. 1868.

(D.) Azon szász ispán elmozdítása hivatalából, ki Erdélyben kiválólag a Schmerling-rendszer egyik főfactora volt, s ki a dolgok lényeges átváltozásával a királyi eskü által is biztosított alkotmány melletti buzgalmanak utóbbi időkben is igen kitünő tanujelét nem adta: — a kormány oly rendszabálya, mely reményt nyújthat, hogy végre valahára Erdélyben is tekintet fog fordítani a politikai morál követelményeire, s azon emberekre, kik a megpróbáltatás nehéz napjaiban mindent megkísértettek visszautasítani, s minden addig birt befolyást, hatalmat félredobni s magokat anyagi romlásnak, lelki, testi üldözésnek kitenni készek valának, a szent és sérthetetlen törvényekért, s a haza szentesített alkotmányáért.

Üldözést, visszatartást nem kívántunk soha, de igen azt, a mit a miniszteri felelősség possibilitása; igen azt, a mit a politikai moral követel — annyiban legalább igen, a mennyiben a rendszabályok külön nemzeti-seginkre való méltányos tekintetek mellett czélra hatólag érvényesíthetők.

Egy felelős kormány hamis állásokba magát nem helyezheti, s lehetetlen kormányozni anomál elemekkel. Némi anomáliákat kisebb nagyobb mértékben Erdélynek ekkorig kétségtelenül kellett érznie; és ha azon higgadt és mérsékelt hangulat, a mely restitutió kezdetén oly örömdeszen általános volt, utóbbi időkben kezdett szélsőbb impulsoknak helyet engedni, annak oka bizonynyal nem Erdély lakóinak politikai viselkedésében keresendő, hanem azon hamis állásban, melyben még mind sindevész ez ország rész az alkotmány restitúciója daczára.

Nem mondom, hogy jövőre is még nem lesznek panasza Erdélynek, az átmeneti helyzetet oly czölönköket vetett ügyeink elé, melyekkel gyorsan megbirkózni nehéz, s melyeknek belátható következményei kisebb nagyobb keserűséget okoztak s még okozhatnak mindnyájunknak.

Erdély felett ott függ még az osztrák törvények damoclesi kardja, ott ma is még mind kettős kormányzat foly, kormányoz ott a miniszterium, s kormányoz a gubernium, melynek informatioi alapján történik minden. Ez mindenesetre anomalia, a melynek ha egy részről vannak hasznosnak mondható oldalai, másrésztől meg vannak kellemetlen, s itt-ott nem igen népszerű következményei.

De Erdély viszonyainak s institutioinak sajátságában s az ottani belső kérdések lényeges természetében fektűt az, hogy a kormány egyelőre sok befolyást kénytelen megengedni a régi kormányoknak, s az pedig meglehet nem mindig bontakozik ki évtizedeken át eltanult rokon- és ellenszenvéből; pedig bizonynyal reájok nézve volna legüdvösebb, hogy miképp Lóth, vissza ne tekintsenek soha a hátrahagyott Zsodomára és Gomorára.

Ha azonban azon erély, mely a szász comes elmozdításában kezdett nyilatkozni, az erdélyi kormánykörök inspiratiojából eredett, akkor csak üdvözlőnk lehetne a helyzet helyesebb felfogásának új jelenségét, s kívánók, hogy azt több is kövesse, sőt szerettük volna, hogy ellenkező antecedentiák ne történtek volna.

Nem kívántuk soha azt, hogy hanyat-homlok rohanjon a kormány az átalakításban, de midőn alkotmányos államokban személyek képviselnek politikai elveket, azt vallottuk mindig, hogy az elvre és politikai jellemre tekintettel kell lenni.

Ezen tekintet első feltűnőbb jelét látjuk Conrad Mór legújabb kinevezetésében. Ő a szász democratiából s nem az ottan ugy elhatalmasodott bureaucratiaiból származott; a nép szereti őt, mert esontjából való csont, véréből való vér. Nem tulzó, hogy a meg-térni akarók hozzásimulni visszarettenjenek, de elég szigoruan s határozottan alkotmányos jellem arra, hogy a kormány szabadelví cél-jait képviselje, s a centralistico-bureaucraticus törekvéseknek még ki nem vonaglott hydra-fejét megtörhesse.

Conrad Mór ideiglenes szász ispán, a férfikor erélyével fog föladatahoz látni; ő tanuja volt a király esküjének, mely az or-

szág alkotmányát, integritását és egységét a nép színe előtt biztosította; s ő, ki a kolozsvári gyűlésen oly erélyesen s határozottan szólalt fel az unio mellett; ki akkor, midőn a kormány még egészen a reactionariusok kezén volt, merészelt oly bátran s határozottan nyilatkozni, valóban a miniszteriumot leg-méltóbban fogja képviselni a királyföldön.

Reánk, Erdély többi részeire nézve, ezen intézkedés jelentékeny biztosítékul szolgálhat azon irányban, hogy a szabadelvíbb alkotmányos törekvés mindinkább megbízható emberek befolyása által lesz jelezve, s azok is, kik más korszak maradványai, határozottan s háttéri gondolatoktól menten fognak csatlakozni azon elvekhez, melyek diadalra jutottak, s melyek át fognak vitetni velők, vagy nálok nélkül, a mint átvihetők lesznek.

Részemről ismervén a miniszterium intencióit s az országgyűlési többség szabadelvítségét, jó reményekkel vagyok hazám felvirulására nézve.

Nem mondom, hogy a közel jövő elégtelt szereve valamely vermes reményeknek, vagy csak a puritán politikai felfogás követelményeinek is. Soha sem kívánám a közönséget oly reményekkel altatni, melyeket a kérelhetlen helyzet megheiusít. Nem tartozom a szélsőbb pártárgyalatokhoz, s midőn annyiszor kimondotta a nemzet, hogy a multakra feledés fátyolát kívánja vetni; nem támasztom föl az 1791-ki Wesselényi Miklós eszméit, a ki nota büntetést kért azokra, kik a Josefianum systemát szolgálták, a hazát elárulták. A nemzet zöme akkor is fátyolt vetett a multa, s mi oly kevesen vagyunk, hogy egymásra szükségünk van, egymást üldöznünk nem szabad. A zavaros idők sokakat megszedhettek, s a visszavított alkotmányos szabadság fényes és nagy jelenetei többeket visszatéríthettek a hazafi kötelességek rendes útjára — hanem a nyilt alkotmányosság az albarátokat nem tiri meg — s a nyilvánosság fülei behatnak a titkos kabinetek függönyei mögé; sőt az eléőtő tényekből és eredményekből ki tudja magyarázni a közvélemény, a kitől és hogyan adott tanácsokat.

És a közvélemény, a higgadt közvélemény, mely mindig a döntő szerepet látja, fölszóal, midőn idejét látja fölszóalni, s leleplezi azt, a mi leleplezendő.

Miudnyáján tehát ugy cselekedjünk, hogy e higgadt tribunal előtt mindig készek lehessünk számolni, mert ez az, melynek szavát semmi el nem fojthatja, s mely éppen azért, mert nem tulzolt soha — döntő súlyt fog mindig vetni a közvélemény mérlegébe.

— Mult számunk első cikkében a harmadik hasáb 11-dik sorában „Hon” helyett „Hazánk” olvasandó.

A szélső pártok. *)

Pest, febr. 22.

Nagyobb politikai rázkódások után többnyire ugyanazon jelenségeket szemléljük. Azok, kik addig ugyanazon zászló alatt küzdtek, elválnak egymástól, külön táborkba szakadnak, s a harc az egykori szövetségek közt nagyobb szenvedéllyel s hevességgel tör ki, mint a minővel előbb a közös ellenség ellen vivotott. A két tábor szélső szárnyain összecsoportosulnak a — ha nem is mindig legbátrabb, de — leglármásabb elemek: a szélső pártok.

E pártok taktikája mindig egy és ugyanaz. Oly régi mint maga a historia, s vezérek ritkán ifjulaak vagy változnak meg. Fő erejük abban áll, hogy megtámadják azon férfiakat, kik hazájuknak szolgálatokat tettek, de azon nagy hibában sinlődnék, hogy mérsékelték, óvatosaak tudnak lenni, s hogy számbaveszik azon politikai, gazdasági, vagy vallási körülményeket, melyek óhajataikkal szemben állanak. Mert a jövő ezen profétái szerint a bölcsesség abban áll, hogy a haza sorsát minél többször koczára tegyük, hogy — kerüljön bármibe — egy csapással minden elérhető legyen.

Ez a gyöngesség a kétségbeesés politikája. Ez a politika sem jobbra, sem balra nem tekintve, vakon rohan előre, mintha a népek élete nem volna más, mint czéltalan bolyongás ismeretlen téreken.

*) A „Századunk”-ból veszük át e cikket, s komolyan ajánljuk az olvasó figyelmébe. Klapka szól, s ha e korszak hő és magas miveltégű, méltán ünnepeket hazafi szótának se lenne hatása némely rájogókra, legyen velük az urnak hegyelme, mert deliriumukra nincs orvoság.

Szerk.

Nálunk Magyarországon is van egy párt, mely a toll és nyelv vakmerőségét tekinti első hazafiai kötelességnek, s mely a hatalom diktatúráját, mely nem oly könnyen valósítható meg, az ellenzés, a gyanúsítás diktatúrájával készíti elő. Magyarországot azon szerencse érte, hogy van egy nagy polgára, melyet nem egy más nép irigyel tőle. — Tapasztalásra s tehetségre támaszkodva, az önzetlen, tiszta hazafini tevékenység öntudatától megerősödvé elvállta a vezéri szerepet azon nagy harcban, mely hazája szabadsága és jogaiért vivotott, s vivotott az igazság és jog erkölcsi feyverével, az egyetlenel, mely még birtokunkban maradt. Nem akart lehetlenségek után törekedni, s habár nézeteink nem egyeznének is meg mindenben az övéivel, az világosan áll előttünk, hogy eljárása nyilt, becsületes, őszinte volt, s e több mint harmincz éves politikai működéséért az egész ország, s benne mindnyájan örökké tartó hálával vagyunk adósai. — Ily körülmények közt természetesen, hogy a szélső párt az ily férfit a legszenvedélyesebben megtámadja s el igyekszik hitetni a néppel, hogy hazáját elárulta. De ak Ferenczre, kit még egy év előtt az egész nemzet bálványozott, ma már poharat sem lehet emelni azon veszedelem nélkül, hogy piszegés ne feleljen az éltető szavakra. Azok, a kik a dolgot ennyire vitték, kik a nép kebléből kitepték a hitet legnagyobb polgárai egyikének tehetsége s erényében, büszkének lehetnek dicstelenn munkájokra; mi nem irigyeljük őket.

Nem is jutott volna eszünkbe e kellemetlen tárgyat megpendíteni, ha a legújabb időben pelyhetlen állu gyerkőzők, kik hazájuk javának és becsületének épületéhez még egy mákszemnyivel sem járultak, éretlen megtámadásaik czéltáblájává nem tennék a harcban és szenvedések közt megöszült legkitünőbb férfiakat, s ha a szélső párt közönye nem mutatna ez eljárás iránt oly sértő rokonszenvet. — Vagy oly erősek vagyunk már, hogy veszedelem nélkül, könnyörtelenül irhatjuk egymást?

Azt értjük, ha szónokok s publicisták a nemzetet folytonos előhaladásra buzdítják. Megengedjük, hogy a kormányt meg kell gátolni a félton való megállapodásban, kivált, ha a mi ez utól még bátra van arra, hogy a nemzet óhajai kiél-gittessek, oly bosszu, mint nálunk. Ezt a haza iránti kötelesség parancsolja, s mi nem mulasztandjuk el e kötelességet teljesíteni, álljon bárki a kormány élén.

De mit akarnak a lehetlenségek apostolai? Elfeledték-e, hogy Franciaországban éppen a lehetlenségek ezen politikája tette semmivé a szabadságot? hogy ez okozta Lengyelországnak utolsó, határozó szerencsétlenségét? Elfeledték-e, hogy e politika volt az, mely az alig megszületett Olaszország sorsát csak az inémt koczára tette, s egy francia interventio, meg egy valószínű államcsőd gyalázatát idézte fejére?

Vagy a szégyenletes bukás még nagyobb gyalázatának akarják kitenni hazánkat?

Ideje végre megtörni a hallgatást; ideje már, hogy a szélső párt megszűnjék az ország nevében beszélni, s magát ugy hánytorgatni, mintha az egyetlen volna, mely a haza javával s becsületével törődik, s mintha a többiek mind, megtagadva multjokat, többé semmi fáradságra, semmi áldozatra a házáért képesek nem volnának. Ha az aradi s pesti vértanúk sirjaikból kikelve új életre ébrednének: épp oly kevéssé csatlakoznának az ily politikához, mint még életben levő feyvertársaik.

„En a tenger vagyok”, mondá egyszer egy hullám, mely a többi elé tolakodva egy sziklán megtörött. „Ismerem a tengert — viszonzá a szikla — régen küzdök vele; de te nem vagy az, te csak egy tajtékoszlánya vagy a tengernek!”

Klapka György.

Tapasztalatok

az 1854-dik év június 21-ről kelt legfelsőbb cs. kir. urbéri nyiltparancs némely cikkeinek, csak illetékes hatóság útján eszközölhető megváltoztatása és magyarázata érdekében.

(Folytatás.)

12) Az urbéri nyiltparancs 28-dik §-a, bár hazai törvénynek, egy ezred évet felülmuló szokáson alapszik, a rosz indulata communismicus érzelmű törvénytárgyalók ferde eszméik következtében, különösen az 1861. év utáni törvénykezési bizonytalanságban mind e mai napig, sok kormány és nemes birtokoság ellenes eszméket, vélekedéseket szült, bár a székely nemzet, mint nemzeti leg-

régibb történelmünk tanítja, a midőn a mostani is lakta földterületre kitelepedett, és eredeti természeténél fogva személyi jogaiban egyenlő volt — köz-erő s küzdelemmel sajátjává tett s lakott földet a primaeva occupatio alapján egyenlő jogon birta — semmi különbség a személyi s birtokjogokra s elnevezésekre nem volt s nem lehet, fejedelmi adományok egy nemével sem jutván a székelyföld-höz, hanem ha a H. t. k. I. r. 3. czime 2. 3. 4 és 6. §-aiban előforduló az egész nemes nemzet minden fajaitól teljesíteni kellett hadiszolgálat teljesítésétől vonván ki magát valaki, vettett személyére nézve szolgálai állapotra; de ezzel nem veszi fekvő birtokát is, mint a megyei nemessel történt, s innen eredhet, hogy köztök is birtoktalnok, szolgák, cselédek, később jobbágy elnevezések s megkülönböztetések állottak elő személyi jogaikat illetőleg megkülönböztetésül, de a fekvő vagyont nem érdeklőleg, — bár ezen állításunkat a H. t. k. III. r. 4. czime kezdő §-a e szókban: „Sunt praeterea Transilvanis in partibus Scythuli nobiles privilegiiati a Scithico papulo in primo erorum ingressu in Pannoniam propagati, quos nos, corrupto quondam vocabulo Siculos apelamus, dissimili penitus lege et consuetudine gaudentes: rerum bellicarum expertissimi, qui per tribus, et generationes, atque lineas generationum haereditales, ac officia inter se partiuntur, et dividunt”; bár az Apr. Const. III. r. 76. czime 7-ik cikke szerint e szókban: „Ha mely jóságban jus regium lett volna is valamikor, és annak possessori decedálván, mások akárkik is olyan jóságot appretendáltak volna, és „ad Fiscum regium nem redeálhatott volna a 32 esztendőnek forgása alatt, annak a jóságnak pacificum dominiumban lehetne volna, az ilyen módon való időtöltéssel absolváltatott a jus regiumnak praestensioja alól, és ismét régi örökös jus haereditariuma redealt s azzal birattathatik.”

Bár ugyan a most idézett törvény XX. cikkében iratik: „ha a hadi süzség idején ... jelen nem lennének a magok fötiszei előtt... ha méltó mentségek nem léssen, a fejedelem autoritásából halállal büntetessenek; de jó s z a g o k a t n e amittálják”; a mit tanúsítanak még az 1555 székely constitutio 30. pontja e szókban: „Székely ember örökségét semmiképpen el nem vesztheti, ha a fejt hitelenségért el is vesztén, hanem atyjafiaira marad”, s tanúsít a H. t. k. III. r. 4. czime 3. §-a e szókban: „Capitalis autem sententia, contra Scytulorum coram eorum comite lata, ad viginti quatuor marcas... se extendit; haereditatesque convictus et sententiatu ipse non amittit, sed ad haeredes, fratresque ejus derivantur”; bár az apr. const. III. r. 76. cz. 15. cikke e szavaiban: „A székelységnek határiról, se barom, se gabonabeli, se semminémü baromokról, se magok, jobbágyaik, pásztorok és majorok fiscus számára való dézma-adással nem tartoznak.”

Bár a mint Rákóczi György fejedelem 1635. évben személyes jelenlétében keresztül vitt Lustráját követő, az apr. const. III. r. 76. czime XII. cikkében foglalt törvénye I. és II. pontjaiból kitünőleg löfő és darabont örökségek és személyek adván magokat szolgaságra és jobbágyaságra; ez állapotból a székely szabad birtok és személyi jogra visszaállítani határozatnak, s a székely szabad föld természeté megváltoztatása kemény büntetés terhe alatt megtiltatik.

Bár a leopoldi hit- és kötlevel 14. pontja s első Ferdinand király biztosít is, a székelyeket különbség nélkül nemeseknek biztosítja és vallják, s az 1758 és 1792-beli kormányi határozat és leirat elismerik, hogy az egész székelység régi szabadsága, adómentessége és természet szerinti való nemessége sok seculumok, sok királyok és fejedelmek idejéit és adományait feltulhaladó, nem különös levelekhez kötött, reájok az időben nyomott adóztatások csak addig tart, míg az ország rendei a reájok ról adó más fedezési nemét mutatandják, s ezekből folyólag a vármegyei föld természetétől merőben különbözö, a mit az 1848-beli törvényhozás a IV. t. cz. 6. 5. s az urbéri nyiltparancs 28. §-ában, ha általánosságban is, mégis respectáláni kénytelen volt, s nem is azon törvények alá tartoznak, s nem azon rendszabályok szerint rendezhető, és a nemes földesúrnak visszaadható, vagy az időleges birlalónak odahagyható, melyek szerint ez a vármegyei földön történik, bár ha sok nem székely is csúszott be idők folytán a székelyföldre; a székelyföld birtokai, törvényes viszonyai mások, ott, törvénytelenek az osztrák kormány volt közegei által is elismert 1819/20-beli urbéri összeírását is, csak a személyes szabad-

szágra criteriuma bizonyítható, a fekvőkre semmi döntő befolyással nem lehet, míg a megyéken törvénybe alapítottan kétféle fekvők allodialis, nemzeti szabad, és colonialis, urbéri szolgálát s adóval terhel, s az utolsó az állam rendelkezése alatt századok óta áll fekvők vannak, a mi nem volt a székelyföldön, a siculica haereditas természetükbe megmaradt nagyobb rész fekvőkben, hanem csak a kevés jus regiummal officialtokban, s ezekre nézve is nem alkalmazható a pátenis; mert ha a fenebiek kivül egyebet mind mellőzünk is, a székelyföld területén közép számításban megér egy hold föld 150 frtot, és egy tenyeres napszám 50 krt, míg a vármegyén hasonló közép számításban nem ér meg egy hold föld 20 frtot és egy gyalog napszám 20 krt; s ha az urbéri nyiltparancs szabályai alkalmazhatók a székelyföldre, akkor méltó joggal kívánhatják ennek magok részére alkalmazását az egész szászöld és városok kerti és majorkái s más ilyenmü szegődményesek, a mi oly képtelenség lenne éppen, mint a székelyföldi birtok keletkezéseit és viszonyait nem ismerő juris imperitusok, mindenkit birtokossá tenni kívánó cosmopoliták sóvárgása az.

A századok tapasztalása megmutatta, hogy minden monarchiai országlásnak, s különösen az ausztriaiának az öröklött birtok az egyedüli támasza a kormány, s az öröklött birtok szentsége érdekében, melyek elválaszthatlanok egymástól, szükségesnek látom, jogerőben hagyása mellett az eddig hozott itéleteknek és létrejött békeknek, a székely örökségnek, a székely örökséget — siculica haereditas — tárgyzó 28-ik §-t az urbéri nyiltparancs 18-ik §-ával egybehangzólag, a következőleg magyarázni:

I. A székelyföldi mindazon ugynevezett urbéresnek, cselédek és más foglalkozásu a birtokos nemességhez nem tartozó egyének, vagy családok használatában lévő fekvők, ha jus regium statutival követett bevétel az érdekelt fekvőkre nem bizonyítható, az illető mostani használó által, s ha nem ugyanaz a mostani, vagy 1848 január 1-ső napján használó, a ki 1819. január 1-ső napján volt, a kérdéselt fekvők használója és birtoklója, a használatában lévő fekvőket az eredeti tulajdonos nemes birtokosnak vissza kell, hogy bocsássa, és a 14 napok alatti végrehajtás terhe mellett, kirekesztő tulajdonul vissza kell, hogy adja; köteles lévén az 1850. január 1-ső napjától fogva eltartóztatott, 1848-ig teljesített minden tartozásokat az urbéri nyiltparancs 24- és 27-ik §§. értelmében megváltani.

II. Ha pedig a fennebb említett használók 1819. január 1-ső napján ugyanaz, vagy ugyanazok, kik ma vannak birtokban, vagy 1848. január 1-ső napján voltak, akkor szabadságukban áll, saját költségükön, egyenként is, az 1849-ig tett mindennemü szolgálományuk alapján, a használatukban lévő fekvőket megváltani, még pedig 3 évek lefolyása alatt, s ezen idő alatt nem vehet senkitőlök a kérdés alatti birtokból, a földért adott érték elvesztése mellett legkisebb részt is.

Itt megint a reciprocitás, a hazai közteherviselés egyenlőségi érdekéből — minden egyéb fontos érdekeket mellőzve — szükséges megjegyezmem a következőket:

a) Ezen hazában lévő oláh és más nemzeti-ségi jobbágyság megváltottak a székely és vármegyei nemes pénzzel nagyobb részint, és a székely jobbágy, zsellér, cseléd stb. még meg kellett, hogy váltsa a maga saját birtokát is.

b) A székely is éppen azon tertiket és országos adókat hordozza, a mit a vármegyei jobbágy, sőt mint katonának, véradója többszörös stb. és stb. akárhányszor.

c) Minden fennebbi törvényesen elismert kitűnő tulajdonos és terü-egyenlőség mellett is, a vármegyei fennebbi módon megváltott jobbágyság közép számításban egyenként felszabadultak 20 hold földdel, míg az ugynevezett székely jobbágyság közép számításban, alig bírnak egyenként 5-6 holddal; jogos és igazságos ennélfogva azon vélekedésem, hogy valamint az első pont alatt birtokból kitétek és kimentek, hátrálék - szolgálományaikat, s e müveletből fennmaradt kötelezettségeiket, úgy a II. pont alatt elősorolt, saját költségükön birtokukat megváltókat, a vármegyei jobbágy-urbéresekhez hasonlóan, az országos földtehermentesítési pénzalap váltsa meg, az ország minden lakosai hozzájárulattal, s a nemes földesúr kötelezettségek az ilyen, az urbéri nyiltparancs 24- és 27-ik §§. alapján s nem az urbéri nyiltparancs első szakaszában a megyei urbéres fekvőkre a 9. 10. 11. 12. 13. stb. §§-okban megírt árban — minden egyhatod résznek levonása nélkül — kiszámított kárpótlási összegeket, urb. hazai kötelezvényekben elfogadni.

13) Az urbéri nyiltparancs 29-dik §-a is a szőlők megváltását érdeklőleg a felosztott cs. kir. hitelesítő bizottmányok által, a nemes-ség kárpótlása csonkítására használtatt, és használtatik fel; mert a volt hitelesítő bizottmányok nyomták nyakába legtöbb helységeken a volt urbéreseknek a tömördek szőlős helyek megváltását, mit tanosíthatnak minden urbéri kárpótlási munkálatok minden indokolás nélkül kitörölt pontjai. Különösen a küllömmegyei ugynevezett 13 szász faluk, Sz. Örményes, Sz. Szent-László, Szász Nadas, Hétúr, Czikmántor, Magyaros, Fületelke, Szénave-rős, Domáld, Sz. Szent-Iván stb-re nézve, a hol

gr. Bethlen Farkas, gr. Haller Jánosné, Manz Vincze és Antal, Gidófalvi Szabina, b. Kemény Dénes és mások, századok meghaladó nemes birtokosok, miután a verificalo bizottmány által kárpótlás alá bejelentett több száz holdakat meghaladó szőlőket kibízta, egy a földtehermentesítési bizottmány — Grim, — valamint a helygyi akkori miniszterium — Bach-urbéri törvény útra s alperes szőlő használók általi kárpótlásra utasítottak 1857. évi október 17-diki 8796. szám alatt, mely határozat gróf Grundemann Jánosné és Manz Vincze Szász-Örményes és szász-nádasi bejelentési munkálatainak kell, hogy feltaláltassék. Mégis az akkori s egy rész mostani hivatalnokok nem ösmerve a hazai törvényeket, s nem tudva csak most említett hitelesítő hivatalnokok eljárását, gazdagodási vágygyal vadóják — mi éppen megfordítva áll — a földesurakat. Ezeknél fogva, miután különösen vármegyei területen fordulnak elő szőlővel beplántált s egyéb módon is használt promontoriumok, közhelyek és irtások, s mindezekért bár a H. t. k. I. része 24-ik czime, az Apr. Const. III. része 29-dik czime, a H. t. k. III. r. 30-ik czime, az Apr. Const. III. r. 30 és 35-ik czime, az 1791-bnli 26 és 30-ik törvény-cikke, az 1788-beli 4558. számú legfelsőbb császári határozat e szavaiban: „Ut quemadmodum hoc usque, ita in posterum etiam in arbitris Dominorum terrestrium, ubi praesentium plures reperiantur Possessores, maneat fundorum communium et sylvarum inductum legum sub-divisionum, aut allodialium fructum percipere, aut novis incolis penes ordinatum servitium praestationem pro cultivatisne relinquere“, az 1815, 1816 és 1817-beli legfelsőbb határozatok szerint, úgy az 1785. május 30-ról 5311. udvari számok alatt kiadott legfelsőbb határozatban, valamint az urb. nyiltparancs 19 és 29-ik §§-aiban kimondottak, s az ezredéves gyakorlat is tanosítja: hogy a közhelyek földesurak tetszése szerint osztattak és használtattak adómentesen, tehát allodiumok, hogy az irtások földesurai tulajdonok s 7 évi használat után az illetőktől visszavehetők, hogy a volt jobbágy szőlője, a mely valamely földesurnak dézma-köteles volt, leányával vagy fiával kiházás-tába tovább nem adhatja, s hogy a volt jobbágy az ő felszabadult öröksége általános szolgálománya-val össze nem köthet szőlő, vagy irtásokérti déz-mákat, maga köteles saját erején megváltani, s míg ez eszközöltetnek, az 1848. január 1-ső napjáig teljesített szolgálományokat pontosan kiszolgáltatni, mind e máj napig a nemes földesurnak sem az államtól, sem az egyesektől kárpótlást, vagy megváltást nem kaptak, az 1848-ig dézma- és egyéb tartozás-kötelesek ezeket nem teljesítik s különö-sen Küllömmegyében az által az urbéresek kezében lévő birtoknál némely helyen 1/4 része, több helyeken, mint általánosban a szász lakosokkal ve-gyes helységeken fele, mindennemü kárpótlás nél-kül, a nemes birtokosok nagy kárára használtatik az urbéresek által, s ehez még a földesurak kény-telenek voltak százként a költséges urbéri pereket felhalmozni, a melyek évekkel fogva a törvény-székerek menthetetlen hanyagsága következtében — bár nagy részeket még 1860 s 1861 elején tárgyal-tam s becsomóztam, levéltáraikban hevernek elité-letlen — mindkét érdeket szükségesnek látom a következő alakban magyaráztatni kéni, az urbéri nyiltparancs 29-ik §-át:

I. Minden az erdőben tett irtásokra nézve álljon a 19-ik §-ra tett I. és II. számok alatt elő-terjesztett szabály s hivatalból legyenek kötelesek a törvényszékerek az urbéri kárpótlási bejelentéseket magukhoz véve, minden helységeken, minden egyes lakosok kezében lévő irtásokat és nem kárpótlott helyeket tisztázni, s az érdekelt szabályokat rajók itéletesen alkalmazni.

II. A szőlőhelyekre nézve, melyek vagy nem tartoztak az urbéres eredeti telkéhez, az az gróf Bethlen Farkas jobbágya Langenthal nevű szőlő-táblabeli szőlős helységekből a dézmát 1848-ig nem Bethlen Farkasnak, hanem Földvári Ferencnek szolgáltatni ki, vagy ha B. Farkas urbérese nékie is dézmált ugyan, de a szőlőtábla olyan, mely későbbi osztály következtében osztott ki, több idegen urbéreseknek, s ezek közt a mostani dézma-kötele-zetteknek is, s ezért urbéri kárpótlás nem adatott; legyenek kötelesek az 1848-ig dézmát-adók, vagy azoknak törvényes örökösei az urbéri nyiltparancs 23. 24. és 27-ik §§. szabályai szerint, valamint a szőlőhelyeket magokat, úgy az 1850. január 1-ső napjától fogva eltartóztatott hasznokat, a cs. kir. földbeeslő bizottmányok által vidéken és helysége-kint megállított természetbeni nyers termény, és árak szerint megfizetni és megváltani, még pedig 3 évek lefolyása alatt, hat egyenlő részletekben, a küllömbeni akármémmü tulajdonosokból 14 napok alatti teljes értékbeni végrehajtás útján eszközölendő kártalanítás terhe alatt. Ezen esetben, mivel egy-felől a régebbi hitelesítő cs. k. hivatalok s minden törvényszékerek hanyagságukkal okozták, hogy vala-mint az eredeti, ezen helyekérti kárpótlások, úgy a hátrálékok összege annyira felnövekedett, hogy nagyobb része a dézma-köteles szőlőbirtokosoknak koldusbotra jut, ha kötelezettsége teljesítésére szor-ítottatik, a mi az államnak érdeke nem lehet; vala-mint nem lehet az is, hogy a nemes földesúr bir-tokától s tulajdonától ingyen megfosztassék, cél-arányosnak látom a következő szabály kimon-dását:

„A vármegyei földön közhelyekre, promon-toriumokba és irtásokba plántált olyan szőlők, me-lyek valamely urbéres, vagy ennek következője és jogutóda, egy birt és használt, hogy azok az urbéres eredeti birtokhoz nem tartoztak, s az érettki kötelezettség külön állott, az urbéri nyiltparancs 24. 27. és 29-ik §§-ainak megfelelőleg, minden levonás nélkül, az országos urbéri földteher-mentesítési pénzalapból a cs. k. földbeeslő hivata-lok által helységekenként megállított évenkénti ter-mészetbeni termény (Bruttisertrag) alapján és ugyan-azek által meghatározott árak szerint mind a 20 évi tőke, mind pedig az 1850. január 1-ső napjá-tól fogva eltartóztatott, fennebbi hivatalos úton meg-állított évi terményekből adatni kellett tízed, vagy némely helyeken kilenced, haladéktalanul a jogosi-tottak, vagy felhatalmazottjaink közbejöttével, ha pereik be vannak adva, azoknak is használata mellett számba veendő, és a nemes földesuraknak urbéri földtehermentési kötvényekben kifizetendők azonnal a keblbi pénztárnokok útján.“)

14) Az urbéri nyiltparancs 31-dik §-ában az 1848-iki gyakorlatban fenntartott nemesi koreso-majog gyakorlata hasonlólag, a hivatalnokok egy része törvénybeni járattanságok miatt, ahoz legtöbb visszaéléseket, ahoz valamint a földesuraknak, úgy az urbéreseknek legtöbb idősvesztést; ennélfogva, miután a H. t. k. I. része 24. czime 8-ik §-a, az Apr. Const. III. r. 29-ik és 32-ik, úgy III. része 6-ik czime, valamint az 1769-beli regulativum punc-tumok, az 1848-beli 4-ik törvény-cikk 8-ik §-a, az 1854-beli urbéri nyiltparancs 31-ik §-a, az 1860-iki évben Erdélyre nézve kötelezővé vált ipar-törvényt elrendelő 1859-beli december 20-iki cs. nyiltparancs 8-ik szakaszában, a koresmajog általánosban nemes földbirtokosi tulajdonnak ismertetik és rendeltetik el, s a volt jobbágyságoknak az 1769-beli regulativum punctumok 3-ik szakasza 8-ik pontjában, a nemes földesurakkal közösen Sz. Mihály napjától fogva karácsonig a datik koresmajogbeli gyakorlat. A további zavarok, perlekedések meg-szüntetése, és a lehető az állam jog pénzbeli ál-lásával létesíthető, e jog megváltása érdekében, a fennebbi törvények alapján, a következő szabály kiadását látván szükségesnek:

I. Minden megyei törvényszékereknél lévő urbéri osztályok, vagy felállítandó urbéri törvényszék-ek kötelesek hivataltól, a megye területén lévő, minden falvakban a koresmajog szabályozását (Regulativ) ott, a hol az törvényszerek eddigelő még nem történt meg, az 1819/20-beli urbéri összeírás-ból kitésző, és abba felvett colonusok és inquilinusok alapján, mint a melyek a régi telkeket te-hetik, a nemes földesurak és a volt urbéresek közt oly módon szabályozni, hogy január 1-ső napjától fogva szeptember 29-ig, azaz Sz. Mihály napig való idő, a nemes földbirtokosok közt a törvények értelmében használatra felosztassék, a Sz. Mihály napjától újesztendeig való idő pedig a volt urbéres-ek és nemes földbirtokosok közt közös használat-ra, oly módon hagyassék fel, hogy vagy közösen adják ki haszonbérbe, osztván két egyenlő részre a jövedelmet, nem érintve a leopoldi kötlével 18. pontjában biztosított a nemes birtokosok által fel-állítható vendégfogadókat, vagy pedig a volt urbé-resek egy és a nemes földbirtokosok pedig egy második, utazó vendégek befogadására is alkalm-as vendégszobával és istállóval ellátott fogadót legyenek kötelesek feállítani.

II. A fennebbi pontban említettek kivül senki, semminémü szesz italokat, bármíneműek legyenek azok, nem árulhatván, kivéven a szaba-dalmazott kereskedőket, a fennálló rendeletek értelmében, ezéhbéli mesteremberek mester-ségéhez szükséges mennyiségben spiritust.

(Vége következik.)

Pávai V. Elek.

Delegatiók.

A magyar delegatio budget-bizottmányának február 24-kén tartott ülésében a pénzügyi osztály által előterjesztett jelentés egész terjedelmében elfogadtatt. Előadól Csengery Antal választott meg. Becke, közös pénzügyminiszter úr, ki a gytlésben szintén részt vett, tetszéssel fogadott beszé-dében kinyilatkozta, hogy ő a paritást nem a számokban, hanem abban látja, hogy a magyar alkotmányosság s a magyar intézmények szelleme lassanként a közös miniszteriumba is betér.

A bir. tanács delegatioja budget-bizottmányának f. hó 20- és 21-kén tartott teljes ülésében a hadügyi osztály jelentése állapított meg a szárazföldi hadsereg költségeit illetőleg. Valamennyi bizottmányi javaslat változatlanul elfogadtatt. El határozottat továbbá, hogy ezen osztály budgetjé-nél az egyes tételek közt átruházások történhesse-nek, s hogy ezt ajánlani fogják a delegatio összes ülésében is.

A bizottmány többi javaslatai, a hadsereg újjászervezését, az anyagszereg inventáriumát, a katonaságnál behozandó polgári törvénykezést, az országos főparancsnokságok megszüntetését, a had-biztosi állomások újjászervezését, a törzstisztek megállapított létszámának bekeidején való szigoru megtartását illetőleg, szintén elfogadtattak. A bi-

* Kerülni szeretném a kassák környékében eddig ok-nélküli költségeket, s azonfelül a közbenjáróknak adni kellett százalékokat stb.

zöttmány azon javaslata ellenben, hogy „a hadse-reg gazdasági igazgatósága nem-katonai kezeke-bizassék“, oda módosított, hogy az egyenruhák beszerzése körül új rendszer hozandó be. Elvettetek továbbá a bizottmánynak az ezredekek törzs-helyeikre való elhelyezése, valamint a hadi-pénz-tárak megszüntetése s a Josefium eltörlése iránti javaslatai.

Levelezés.

Szászváros, febr. 22. 1868. — Tegnap, febr. 22-kén reggeli 8 órákor érdekes tanácskozmányra volt összehíva a városi 40 esküdtés. Daczára a szombati heti vásárnak szép számmal gyűltek össze a tagok, mintha a tárgynak fontosságát s határozatuknak horderejét mindnyájan beismerték volna.

A tárgyat egyetemi követünknek adandó utasítás képezte.

Schuller József, hajdani Kreisgerichtsath s jelenleg szászvárosi senator és egyetemi követ, az utolsó percekben távirda útján utasítást kért, hogy Trauschenfelsnek a szász nemzeti gróf Schmidt Konrad nyugdíjaztatása ötletéből benyújtott indítványa mellett szavazzon-e, vagy pedig ellene.

Szászvárosszéke és városa helyettes király-bírája a telegramm vétele után rögtön — még febr. 21-kén délután tanács-ülést tartott, melyben elhatározottat, az egyetemi követet oda utasítani, hogy Trauschenfelsnek óvás s repraesentatio iránt benyújtott indítványát egész terjedelmében pártolja.

Ezen utasítás azonban az 1805-diki szabály-pontok 1-ső szakasza 10-dik czikke szerint a városi 40 esküdtéssel is volt közlendő, hogy a városi szöszölő aláírásával is elláthatassék.

Ezért lón a 40 esküdtés febr. 22-én 8 óra-kor összehívatva.

Időközben azonban részint a magistratus magy-ar tagjai, részint a tanács elnök rögtönös meg-lepetésükkel magukhoz térve, belátták, hogy a ko-ronázott király alkotmányos utoni intézkedése ellen óvatát jelenteni legalább is illoyalitás. A tegnapi határozat tehát reasumáltatt, s a tanácsban a szász túlnyomó befolyásnak ellensúlyozása végett tanács i jegyző Orosz, egy román, a többi tanács-osok távollétében szavazatképpéssel rubáztatott fel. Ennek segélyével lőnek a szavazatok egyenlők, s csak is így dönthetett az elűeki calculus minervae az utasítás sorsa felett.

Határozatba ment, hogy egyetemi követ Schuller József ne pártolja Trauschenfelsnek indítványát.

Ezen rectificált utasítás adatott tehát tudára a városi 40 esküdtésnek.

Ámbar ezen esküdtésnek egyéb hivatása nem volt, mint a tanács közleményét tudomásul venni, érdekesek voltak mégis az itt felmerült vélemény-nyilvánítások. Egyik polgár s esküdtési tag (Gombos György) töle nem várt ékesszólással fejtegeté, hogy mit a koronás király alkotmányos kormánya által elhatározott, protestatio útján megdönteni a polgároknak nem illik, de nem is lehetséges. Másik (Bárdosi Samu) a szentírásból magyaráza, hogy mikint az Ur Jézus apostolai által uralkodott szent-egyházában, úgy uralkodik a király miniszterei által királysága területén. Voltak olyan esküdtési tagok is, kik megrovandónak találták Schuller egyetemi követünknek azon eljárását, hogy most és éppen csak most kért utasítást, holott az eddigi, székünkét inkább érdeklő, eléggé kényes tárgyak-ban mindig önfelülte járt el; hibetöleg csak azért, hogy a nyeredő utasítással magát minden oldalról fedezhesse.

Elég az hozzá, a 40 esküdtés éppen nem tartotta szükségesnek az utasítást.

E szerint tehát az egyetemi követ utasított, hogy Trauschenfels indítványát ne pártolja.

Városunkban sok mindenféle czélokra rendez-tettek tánczvigalmak. A többek között meg tartott egy honvédség-nyelvi tánczvigalom is, melynek, mi-kint mondják, tiszta jövedelme tekintélyes összegre rugott; azonban sem a bevételről, sem ezen bevételnek hováfordításáról kimutatást még nem láttunk. Czélserű volna — illetők érdekében is — ha ezen tánczvigalmat rendezők nyilvános közegekben számadást nyújtanának be.

r. l.

KÜLFÖLD.

KELETI DOLGOK. A „Vidov dan“ megezá-folja azon hirt, mintha Bolgárorszába fegyveres bandák rontottak volna be. Belgrádban naponta vár-ják ama francia társulat felhatalmazottját, mely a Konstantinápoly és Szalonik közti vasút építésére nyert engedélyt, hogy ez ügy vépkép elintéztessék.

Hirlik, hogy a porta Bosniában erődítéseket rendelt el, s hogy mindenféle nagyban fegyverke-zik, a mi rosz jel a békére.

Mint hallatszik, Nikola, montenegrói fejede-lem küldöttei mitsem végeztek Konstantinápolyban, pedig a kikötői ügy életkérdés Montenegróra. Rosz vért csinál ugyanott a török őrházak épségben tar-tása is.

Sz. Pétervárról febr. 24-kén távirják: A görög vizeken czirkáló hajóhad parancsnoka a nagy-vezérnél tiltakozott és felvilágosítást kért a török hírlapok által hozott azon tudósítás miatt, hogy az

orosz hajóhad a cándiai felkelést támogatta. Ennek következtében a török kormány roszalását fejezte ki ama hírlapok irányában. Az orosz „Invalide” röviden demontirozza azon irányzatos tudósítást, mintha a moldvai határon orosz seregek összpontosítottatnának.

A „Patrie”-nak írják Galaczból e hó 15-éről, hogy a román kormány nyilatkozatai daczára a bolgárok és szerbek fondorlatai a fejedelemségekben még mindig tartanak. Bukurestbe 2,500 fegyvert s 10 láda revolvért vittek oly czéllal, hogy azokat Bulgáriába küldjék.

A „Constitutionnel” fentartja a dunai fejedelemségekben levő fondorlatokról hozott híreit, s hozzáteszi, hogy nem kívánja abban Oroszországot, Romániát s magát Szerbiát is szóba hozni; de az igazat nem ferditheti el.

A „France” szerint a román kormány Cantuzenot Sz. Pétervárra küldé, hogy Oroszország beleegyezését kérje ki azon tervhez, melyszerint Románia függetlensége kihirdetnének. A proclamatio 14-kén fog kiadni. De a „France” e hirt aplainak tartja.

OLASZORSZÁG. Mint a „Movimento” írja, a Farnese-palotában bourbon expeditio szerveznek Terra di Lavoro számára. E czélra 200 briganti egyesült, s tisztekkel és gyűtis-puskákkal vannak ellátva.

De ugyan-e lapok szerint a kormány komoly előkészületeket tesz azok megfékezésére. A vezetés egy tábornok kezében központosított.

A „Debate” írja: Rómából halljuk, hogy a francia kabinet, az Olasz-és Franciaország közötti újabb rendezkedést illetőleg, két javaslatot terjesztett a pápai kormány elé, hogy ezáltal elháritsa magáról azon szemrehányást, hogy Franciaország a szent-széki tudta nélkül rendelkezik az egyházi államok érdekei felett.

A pápai kormány e tekintetben nem kívánt mást, mint hogy a folyamatban levő tárgyalásokkal szemben azon szerepet vihesse, melyet szemben a septemberi conventióval elfoglalt.

NÉMETORSZÁG. Az általános katonai úszszeirás keresztülment ugyan, valamint az 1 százalékos béke- és 2 százalékos hadiláb rendszer is; de az egy százalékos békeláb tökéletesen ki lön játszva a hadi költségvetés által, mely a törvény által megszabott 45,000 ember helyett csak 35 ezernyi fegyveres erőre szavatott meg. Hasonlóképpen van a hadilábra vonatkozó törvény rendelkezésének hatása is megfűsítva a rövidebb szolgálati idő által. Az észak-német szövetségben a szolgálatkötelezettség a sorkatonaságban három, a tartalékban négy, a honvédségben pedig öt év; Bajorországban ellenben a katonai szolgálatkötelezettség a sorkatonaságban csak két, a tartalékban három, a honvédségben pedig éppen csak egy évre terjed. S mind a mellett is Bajorországban a katonai terhek sokkal nehezebben fognak a népre neheztelni, mint az észak-német szövetség bármely államában, mert e sovány hadi reform is 4 millió tallérral fogja nevelni a hadiköltségvetést, mely e szerint 12 millió tallérra fog duzzadni évenként. Ebből könnyen magyarázható a dél-német, de különösen a bajor nép nagy részének ösztönszerű idegenkedése a folytonos fegyveresítés és hadi készületek ellen. Ezen érzületnek maga a miniszterelnök, Hohenlohe herezeg, adott kifejezést a bajor felsőkamarában, midőn a hadszervezési törvény elfogadását megelőző vitaközös alkalmával ekképp nyilatkozott:

„A hadseregnek túlságos növekedése Európában, a katonai készületek járványos nyavalyája, mely az államok összes családja elragadt, nem lesz sokkal tovább elviselhető. Ha még sokáig követnők ezt az ösvényt, a kinstárak kimerülése és a nép elszegényülése lenne az elkérthetetlen következés. Jobb fordulatnak kell ökvetnünk nekünk a jövőre. Am ápoljuk mindnyájan azt a reményt keblünkben, hogy a közvélemény csakhamar hallatni fogja hatalmas szótát, s ellene nyilatkozik majd azon átkos gyűlöletnek, mely most népet nép ellen bujtogat. Legyen szabad biznunk, hogy a nap nincs nagyon távol, midőn az általános lefegyverkezés eszméje nem fog többé az utopiák közé tartozni.”

Württembergben körülbelül hasonlóan folyt le a dolog. Általában véve a dél-német államokban lassankint erős ellenszenv kezd támadni gróf Bismarck politikájára ellen. A déli németek egységet akarnak, nem pedig elporosztatást. Ez tévedés lehet ugyan, mert egy ephemer kormányt vagy minisztert nem kellene oly államnak, mint Poroszország, világos hivatásával összehavarni; de ily tévedések s a belőlük támadó ellenkezések és visszavonások nagy szerepet játszanak, s gyakran még a közvéleményt is vagy elferdítik, vagy meghamisítják. Annyi bizonyosnak látszik, hogy Bajorországban és Württembergben csak a közös haza védelme mellett hatalmasan nyilatkozó néphatalom csikarta ki a kormányoktól a Poroszországgal kötött véd- és daczszövetséget, valamint a vámparlamentbe való járulást is; de politikailag abszorbeálni magát az északi-német szövetség által, e nép még mindeddig legkisebb kedvet sem mutatott.

ANGOLORSZÁG. A féniek egyik legvakmerőbb vezetőjét nem rég fogták el Corkban. Szakadatlanul üldözték, de mindig meg tudott menekülni. Mozgékonyága daczolt a rendőrök erőfeszítéseivel. Hétfőn végre sikerült a rendőrségnek őt bekeríteni.

A korcsmát, melyben időzött, fegyveres rendőrök szállták meg, s azután egyikük felvont revolverrel közeledék feléje. Kezdetben meg volt ijedve, de csakhamar visszanyerte bátorságát, s küzdelem fejlett ki, melyben egyik rendőr lábán lövetett. Végül sikerült Mackay-t hét társával elfogni. Kisült, hogy a Martellot tornyokra irányzott támadásnak s egyéb fény merényleteknek ő volt vezetője. Ezzel a féniek tényei még nem értek véget Irbonban. Dublinból táviratilag jelentik, hogy a minap három rendőrkatonára ellen követtek el merényletet, kikre négy-szer löttek, de egyszer sem találtak.

KÜLÖNFÉLÉK.

— A magyar országgyűlés márczius 9-kén nyílik meg. A meghívók már szétküldöttek.

— Király ő Felsége hétfőn délután fogadta a pesti polgári bal-választmány küldöttségét, melyhez több, a fővárosra vonatkozó kérdést intézett, s végül azt mondá, hogy most főként a tartandó polgárból meglátogatása végett rándult le. A táncvizigalom díszes és nagyszámú közönség részvételével ment véghez; a terem izléssel volt fel-díszítve, s ő Felsége számára egyik páholy tartott fenn, földszint pedig a kisebb zenekar helyén igen csinosan rendezett emelvény készített. Ke-véssel fél tizenegy óra előtt a lépcsőzetről felriadó lelkes éljenzés tudatta ő Felsége megérkezését, ki is a közönség meleg üdvözlése között elébb az emeleti páholyból tekinté át a vigalmat, aztán körmenetet téve a teremben, az említett emelvényre vonult s onnan nézett végig a tüzes csárdást tánczókon. Táncz végeztével ő Felsége még egyszer körülment a termeken, megjelent a páholyban, s mintegy negyedórai mulatás után a legmelegebb éljenek között távozott. A táncvizigalomban nemcsak a polgári, hanem a magas katonai és főúri osztályok is számosan valának képviselve, s ő Felsége távozta után Sárközy és egy katonai zenekar mellett kedvel s szaporán járták a farsang utolsó-előtti tánczait.

— A szász nemzeti egyetem a brassói román és a szászvárosi református gymnasiumok részére egyenkint évi 3000 forint subventiót megszavazott. — Egyik közlebbi ülésében a szász-földön felállítandó földmívelési szakiskolák felett tanácskozott. A javaslat szerint 5 alsó földmívelési iskolát a székek fognak felállítani a nemzeti vagyonból nyerendő subventio mellett 3—3 szék együttesen tart egy iskolát s 12 évre mind az öt kerület 1200 ft subventiót fog kapni. Minden iskola mellett 20 holdnyi mintagazdaság lésson. Később egy földmívelési közpöntanodát szándékszanak a szászok közkölségén felállítani, a kormánytól pedig egy főiskolát kérnek Erdély számára. A szász nemzeti egyetem vagyon-jövedelmei, a fogarasi uradalom kivételével, 88,763 fitra rugnak. A kiadás ugyanannyi. Indítványba hozották, hogy a jövedelem 10 száztlója minden évben tökéssítessék.

— Türr István tábornok közlebből látogatást tett b. Beustól. Erről így ír Várady Gábor a „Hazánk”-nak: „Hitelesen értesülök, hogy Türr tábornok az olasz kir. követség útján tegnap délben tisztelgett báró Beustnál, s a meunyre egy hallásra megjegyezhettem, mintegy következőleg nyilatkozott: „A haladás az emberiség törvénye, s a hadi szervezet sem kerülheti el e köztörvény hatását. A behoandó javításoknál nemcsak a régi hagyományokat, hanem a kor szellemét is számba kell venni. Habár a katonai főnökök értelmesség-gel, hűséggel és tevékenységgel is bírnak, daczára minden jó akaratkúnak, tény az, hogy nem voltak képesek megelőzni a hibákat s elhárítani a veszélyt. Tehát hol a hiba? Nyilván a rendszerben, mert rossz, mely egyedül okozható, s melyet következőképp meg kell változtatni. Miután rögtön nemzeire átalakítani az állandó sereget varázsvessző által lehetetlen, s minthogy az európai béke fenntartása nem függ tőlünk, azt vélem senki sem kívánhatja, hogy az állandó sereg alapjában megrázó-kódtsassék; de annyit lehet és kell is kívánni, hogy a tisztí kinevezések nemzetiek legyenek; továbbá igenis szükséges, hogy a honvédelmi szervezet foként mentől előbb behozassék, hiszen már 1828-ban Radetzky tábornagy azt mondotta: „alkotmány s honvédség, ez az államok legbiztosabb védője.” A honvédségnek a közjog általános elveivel összhangzásban kell állani; a honvédség az ország védelmére van szerkesztve, így tehát kell, hogy szervezete nemzeti legyen, s hogy béke idején az államot s a népet a lehető legcsekélyebb mérvben terhelje, hirtelen kitörő háboru esetében pedig minden kívánalomnak megfelelhessen. Hajtsunk fejet azon nyilvános tény előtt, hogy a honvédség szervezése égető szükség, elodázhatlan következménye a birodalom politikai átalakulásának; és miután excellentiád ennek legfőbb tényezője, kell, hogy művének megkoronázására, elemozdítsa a honvédség életbeléptetését az egész monarchiában, mert az egyik a másik nélkül nem létezhetik. Excellentiád ebben főtényező, ha művét sikerrel akarja ko-szorozni, s így a honvédelmi szervezetet elősegítendi az. Egyik a másik nélkül meg nem állhat.” Ezekre b. Beust következőleg válaszolt: „Haladni kell az alkotmányosság útján ingadozás nélkül; de a jó kifejlődés érdekében békére van szükség.”

Németországról b. Beust meleg részvétellel nyilatkozott.

— A szász comes változtatás alkalmából felmerült támadásaira az ő szász pártnak s illetőleg a „Herm. Ztg.”-nak felelvén az ifju szász párt közlönye, az alkotmányos irányu „Sieb. Bltr.” többi közt igen helyen figyelmzett a felajánlódokat, hogy e kérdésben nem alkotmány és jog támadta-tott meg, itt pusztán személyi kérdés forog fenn; s e tényért felelősségre nem az ifju szász párt, hanem a comes, s leginkább tanácsadói vonatók, kik a Felség által a magyar országgyűléssel szemben kimutatott tér őszinte és kétértelmitől ment el-foglalásában akadályozták.

— A gyulafehérvári státusgyűlés ülésait a napokban befejezte, s jegyzőkönyvét a kisebbség óvásával együtt fölterjesztette.

— Zágrábból f. hó 25-éről távirják: A hivatalos „Agr. Ztg.” következő közleményt hozza: Már hosszabb idő óta tapasztalható volt, hogy egy némely elégteltelek különféle gonosz jóvendölések és a robotnak s más alattvalói terheknek ismét behozatalával való ijesztgetésekkel különösen a föld népet felizgatni és így a nyilvános békét és rendet megzavarni törekedtek. Ha az országos hatóság ezen igazságokat továbbá is közönyösen nézné, a nélkül, hogy azok ellen a törvényes eszközökkel fellépne, — mit tenni egy idő óta azért mulasztá el, nehogy az országos képviselőválasztásokra való nyomás feletti mende-mondákra adjon alkalmat, — ez esetben az említett gonosz jóvendölgetéseknek mintegy valószínűséget látszanék kölcsönözni.

* Az „Unio” közlebbi számaiban igen érdekes okmányokat közöl a Gyula-Fehérvárt tartott rom. kath. egyházi gyűlésről, ugyszintén az erdélyi országos muzeum febr. 17- és 18-kán tartott közgyűlésén felolvasott tiszti jelentéseket is egész terjedelmükben közli. Mindkét gyűlésről rövid tudósítást már adtunk, azonban egy pár érdekes okmányt átveendünk tiszti. laptársunktól, mihelyt engedi a rendkívüli tárgyalalmaz.

* A „Telegr. Roman” tudomásul vevén a comes nyugalomba helyezését, s a helyettes comes kinevezését — az „Unio” lapszemlése szerint — ezt következő megjegyzéssel kíséri: „Azok, kik Schmidt Konrad comes nyugdíjaztatását s Konrad Mór ideigl. comessé nevezését oly példatlan esetnek tekintették, mely a magyar kormány dicatori esekelményét jelező, emlékezzenek meg arról, hogy a comesek legjelesbjei azok voltak, kik kinevezettek és nem azok, a kik választottak: így például 1522—1536-ban Pempflinger Mark, 1552-ben Haller Péter, 1570-ben Hedvig Agost, 1577-ben Huet Albert, a miből kiténik az, hogy a szász comes szabadon választhatóságának joga tényleg inkább csak el volt tűrve, mintsem elismerve.”

* „A Deák-párti politika s a nép java” című cikksorozat, továbbá a „barcasági magyarok” közszellemét s jövőjét érdeklő cikket, „a só kérdésben”, „a székelyföldi urbériség örökvalóság”, „a iskolai tanrendszertnk és a technica”, az „észrevételek 11-dik zászlóalji honvédkáplár Solymosi élettrajzához” című cikketek minden esetre kiadjuk legközelebből, nem említve más apróbb dolgozatokat, melyek szerkesztőségünkél szintén sorra kerülnek.

— Szászvárosban egy magáról megfeledezett apa, 8 éves gyermekét agyonlötötte.

— Pesten a szállások méregdrágaságáról panaszkodnak. Így például egy harmademeleti két szobáskából álló szállásért, 700, mond: hétszáz forintot is elkérnek.

— Magyarország részére a közegészségi ügy szervezése iránti hivatalos értekezlet, Budán, maga a belügyminiszter b. Wenckheim elnöksége alatt, jövő hó márczius 10 kén veszi kezdetét. Az erre való megjelenésre és az ottani közmükö-désre, országos főorvos Dr. Pataki Dániel már megkapta a meghívást.

— Gyaluban, egy a műveltebb osztályhoz tartozó, mintegy 18 éves fiatal ember f. hó 26-kán föbe lötte magát. A szerencsétlen, mint mondják, reggelijét a legjobb étvágygyal költé el, s csaknem kitoró kedve volt. Reggelije végeztével egy mellékszobába vonult, mire egy pisztoly-durránás hallszott, s a berohanók már csak hullát találtak.

— Grivicsies tábornok, mint általános tudva van, a katonai ügyekben tanusított szabad-elvűsége miatt a magyar delegátusok körében igen népszerű lett, sőt maga Percezel is teljes elismeréssel viseltetik a tábornok érdemei iránt. A „P.L.” megemlíti még azon szép jellemvonást is, hogy a tábornok titkárává, Králitz kapitányt, egykori honvédtisztet választotta, ki először Percezel alatt, később Erdélyben szolgált. Többen azon véleményben vannak, hogy ha a Horvátországgal kiegyezés létre jön, s a magyar miniszteriumba egy horvát is belép, ez nem leend más, mint Grivicsies tábornok, és pedig, mint honvédelmi miniszter.

— A m. kir. miniszterium az ország összes törvényhatóságait értesíté, hogy az országos alapból fizetendő törvénykezési költségek, a törvény-szék részére, időnkénti előleges részletekben fognak kifizettni.

— (Beküldetett.) A „zárkőru zeneestélyek” cyklusa aláírások útján biztosítva levén, tudomásul adatik a t. hérlő praóságoknak, hogy azok a bójtben minden kedden este 9 órakor a vigadó

teremben meg fognak tartatni. Ezek elője márczius hó 3-kán lesz és mindegyik műsorozata a jelenlevőknek ki fog osztatni. Bérelni még lehet az első estély előadásának napjái t. Demjén és Stein urak könyvkereskedéseiben.

— (Necrolog.) Csanády Anna, György, nejevel Simonffy Petronellával, Kálmán, nejevel Baróthy Máriával s Ákos, Ilka, Géza, Erzsébet György, Mária és Kálmán gyermekeikkel, végre Mária, férjével Galgóczy Károlylyal és Mária leányokkal mélyen megsomorodott szívvel jelentik felejtethetlen édes anyjok, illetőleg anyósuk s nagyanyjok, mezőtelegdi Csánády Józsefné Magyary Zsuzsánna asszonynak évek óta szenvedett súlyos betegség után a folyó 1868-dik évi február hó 21-dik napján élte 73-dik évében történt gyászos kimúltát. Béke porainak!

— Az utolsó gallicziai testőr. Kevés-sel ezelőtt hunyt el Wolitzban (Sziléczia) Lembsky János, odaváló földbirtokos, a tizenolcadik század utolsó negyedében felállított, de nemskára ismét felosztatott gallicziai nemess testőrség — utolsó tagja, 109 éves korában. Az elhunyt, egyik híres lengyel nemesi család sarja, élte végeig érkeinek teljes birtokában volt; látása még oly erős vala, hogy egy lengyel lapot naponkint kereszttel olvasott. Ugyanő jelen volt az 1788—1789 dik hadjáratokban s Belgrad elfoglalásakor különösen kitüntette magát. 1759-ben születvén, hat osztrák uralkodó alatt élt, jelesül: Mária Terézia, II. József, II. Lipót, I. Ferencz, I. (V.) Ferdinánd és I. Ferencz József alatt. Az elhalt két házasságból származott nem kevesebb mint 117 élő utódot hagy hátra, kik közül a legnagyobb rész ott volt a temetésen.

— A „Gaz. Nar.” a következő statisztikai tudósításokat közli. Az utolsó lengyel forradalomban áldozatul estek: A csatákban elvesztek 33,800, felakasztattak 1468, Sibériába küldöttek 18,682 (ezek közt 164 nő), az urali sivatagokba száműzetettek 33,780, Oroszország belsejébe hurcoltatott 12,556 (ezek közt 218 nő), az orosz hadseregbe besoroztatott 2416, bebörtönözött 31,500, a ki-vegeztetési ítélet előtt meghalt 620, in effigie felakasztatott 7060. Ily kimutatás nem szorul kommentárra.

— Sarolta mexikói császárné egy megható tartalmu, olyaasz nyelven irt levelet intézett a pápához. A fekete szegélyzetű levél egészen sajátkezűleg és a szokásos szép vonásokkal van írva. A császárné a szerencsétlen Miksa lelkét ő állapota vonatkozó legújabb hírek kedvezően hangzanak. Csak néha vonul a magányba, hol könyezni szokott. Legközelebb azon öhajátást fejezte ki, miszerint nyáron Miramarba szeretne utazni, és ott néhány hetet tölteni.

Nemzeti színház.

Hétfőn, febr. 24-kén Vahot Imrének „A farsang iskolája” című vígjátéka adatott, melyben sok eredetiség és találó kép van a mult időkől, e darabban egy falusi család van előállítva, mely család a falusi kedélyes és barátságos mulatozás-sal, a farsangnak magyar zamatu éldeleteivel meg nem elégedve, s a falusiak szűgletességére s nyers modorára ráunva, a városba s annak nobel társaságára vágyakozik, Pestre mennek tehát, s oda vizsik farsangolni egyetlen leányukat; de ottan csak szineskedés és albaratokra találnak, kik őket kinevetik egy kalandorra, ki grófnak adva ki magát, leányuknak udvarol, s kiért a leány — ki a városiak majmolásában és fényűzési mámorában már-már elkezdé vesztetni jobb érzéseit — mellőzi derék falusi szeretőjét, ki őtet a rajongásig szereti. Az elvégre is ugy a szülők, mint a leány a családok és megaláztatás által kiábrándulnak, s a farsangi iskolának tapasztalatai okultán teljesen ki-gyógyulnak, a leány pedig szive érdemes választottjához, az őtet semmi körülmény közt szeretni meg nem szűnt falusi imádójához megy férjhez. Ez a darabnak rövidre vont, tapintatosan átvett s ügyesen jelenetezett meséje. A darab előadása eléggé sikerült volt.

Február 25-kén és 26-kán a húshagyókeddi Carneval és az azt követett normanap miatt a színház zárva volt.

Csütörtökön, febr. 27 kén lépett fel „Néma és Majma” című látványos drámában a birneves pantomimicus Klischnigg Ede és Eldora k. a. Hogy egy oly darab, melyben egy majom és egy néma a főtényező, valami kiünnö, és a színirodalom magasabb igényeinek megfelelő legyen, azt követelni sem lehet, hanem látványosság és neveteltés komikus jelenetek- és helyzetekben eléggé bővelkedik az, s főként tért nyit a korához képest bámulatos taghajlékonysággal bíró Klischnigg Ede úr ügyességének kimutatására, ki a majmot minden mozdulataiban s csintalanságában a csudalásig hűn utánozza, és e tekintetben hiszszük, hogy páratlanul áll, mert eddig láttuk azt, hogy az állat idomítva az értelmes gondolkozó lénynek egyes műveleit végrehajtani tanították; de hogy ember állatot utánozza, azzal mintegy azonosítsa magát, talán csak Klischnigg kisírté meg s vitte a neki hirnevet szerzett tökélyre. Az ily metamorphosiat ugyan nem tarthatjuk emelkedésnek, hanem inkább az ember letörpítésének; de miután Európa fővá-

rosai az e téren nyilatkozó ügyességet és leleményességet megbámulták és megtapsolták, mi is hasonlólag tettük, habár aligha hibáztatta volna valaki Klischnigg urat, ha az életű utánaözönből el is enged egyes mozdulatokat. Nagy közönség volt, s e majmon kívül a némajátékokban ügyes Klischnigg Eldorát is zajosan megtapsolta.

KÖZGAZDASÁG.

A kovásznai vástelep.

Háromszék, Orbai, febr. 19. 1867. — Tagadhatatlan az, hogy a földmívelés, ipar és kereskedelmi téren a vashámorok igen nagy létszámot töltenek be, s míg ennek jelenlegi, mondhatni csakély száma miatt amazok még nagy hiányt szenvednek, lehetetlen, hogy édes hazánk egyik határszélén levő megindított, de a pénzügyi miatt tovább nem folytatható vashámoráról pár szót ne szóljak.

Minél több a vashámor, annál olcsóbb a vas, s minél olcsóbb az, annál több a szükséglet.

A magyar baha délkeleti szélén, Kovásznán, ropant kiterjedést vástelepekkel gazdag bányahelyiséget fedeztek fel nyolcz évvel ezelőtt.

Az építkezés folyt, s mire az utolsó megkívántató épület kész lett, a részvényekből begyűlt pénzből mi sem maradt. A vasgyártást pénz nélkül kellett megkezdeni, s bárha a magyar baha legelső hámorá sem versenyezhetett volna ezzel, mivel 50%-nyi legfinomabb vasat tartalmaz, kiaknázhatatlanul, mégis előrelátható volt a bukás.

A pénzügyi miatt ezelőtt három évvel megállott s úgy áll maiglan is, azzal a változással, hogy valami alávaló kezek a nagy kohot épületes-től felgyújtották.

..... Igy áll a kovásznai „Transylvania“ nevű vashámor, senkitől melegen nem pártolva, tán már is felhagyva!...

Erdélynek talpalatnyi vasutja sincs maig, s e mellett a földnépének legnagyobb része, a vas jelenlegi drágasága miatt, gazdasági körében kétszeres kiadást kénytelen tenni, míg a valamivel vagyonsabb osztály a gazdasághoz megkívántató vassal felszerelt kelleit mint valami szent ereklyét egy őrzi elrejtve. Nem kívánatos-e tehát e minden jeles tulajdonokkal bíró hámor létrehoza-

tala. Ebből eredendő nyereségre a hazáé, de nekünk, kiket legközelebb érdekel, elutasíthatlan kötelesség parancsolja, hogy Háromszék törvényhatósága gyűlés-terében ez ügyet ne hallgassuk el, hanem méltassuk figyelemre s eszközöljük ki, az illető miniszter úr figyelmét is reá, hogy e nagy kincs parlagon tovább ne heverhessen.

Kobóni.

— A Királyhágón innen uralkodott marhavész teljesen megszűnt, s a szabad forgalom, Pogány György főispán és kormánybiztosnak folyó hó 23-kán a miniszteriumhoz tett jelentése szerint, mindenütt helyreállított.

A „K. Közlöny“ magán távirata.

Pest, febr. 28-kán délután. Az esküdtszék tegnap tizenegy szavazattal egy ellenében Bösözerményire kimondá a „bűnös“-t Kossuth ismeretes levelének kiadásáért. Törvényszék egy évi fogságot szabott.

Távirati tudósítás a bécsi börzseről.

Febr. 28-án: 5% Metaliques 100 frt 58.40. 5% Nemzeti kölcsön 100 frt 65.80. Kamat 58.70 1860. Kölcsön 83.40. Bankrészvény 713. Hitelintézeti részvény 200 frt 188.80. London 10 ft st. 100 frt 23 1/4 kr 116.80. Ezüst 114.50. Cs. királyi arany 5.59.

Február 26-n: Földterhermentesi kötvény Magyarország 71.10 Erdélyi 66.50.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

Nyilttér.*)

Felső-Fehérmegyéből.

A „M. Polgár“ 17-dik számában egy közlemény jelent meg, mely mind tartalmára, mind irányára nézve elferdítve állítja az olvasó-közönség elébe megyénk bizottmányi gyűlése lefolyását.

E cikk írója, mint gondoljuk, ugyanazonos a serleg tárgyában táviratilag helyreigazítását közlő

*) Az e téren megjelenő cikkekért egyáltalában nem vállal magára felelősséget a szerk.

bizottmányi két tag egyikével és akkor nem más, mint tiszteltünk egyik a kormány jelen politikáját üzbe venni akaró, de befolyástalan minoritással bíró tagja már szinezete a cikik körvonalának újmutatóul szolgál arra, hogy a cikik íróját sejtették, ki aligha más, mint egy más törvényhatóságban társnemetiségünknek támadó elem hozzánk üzetett vezetője. Nem lévén ildomos bizottmányi tagnak a gyűlés folyamatát mystificálni, — kérnök, ha csalódtunk a személyben, nevét közölni velünk.

De habár világos ellentétben volt „Előleges közlemény“ gyártója maga-magával, midőn egyebütt a román elem kormányellenes kezdeményezéseit a kormány érdekében igyekezett és Felső-Fehérmegyében a román lojalitást kormányellenes mozgalmakra igyekezett felhasználni látni, ugy másfelől felismerhető az is, hogy azon fájdalmas tapasztalat sajtolta ki barátunktól a mindenütt épés szenvedélyességet tartalmazó előleges közleményt, hogy most az egyszer, nem úgy, mint a követválasztáskor — befolyástalan megyénkben a bal párt felé irányuló programja. Nem úgy van az uram, mint önnek ezikke mondja.

A románok nem használtattak fel az értelmiség ellen, csak választottak a kétfelé szakadt értelmiség politikai irányát közt, és én hallottam román szónoklatot, melyből e szavak kiemelendők: „mi az ő Felsége által szentesített törvényeknek és az általa kinevezett felelős kormányának meggyőződésünkkel hajolunk meg.“

Más ma a románok állása, mint volt 1861-ben, és engedje meg főbiránk, gr Haller Ferencz, hogy őt is meg nevezem, mert fel vagyok hiva reá, más a gróf állása is, politikai érzelme a grófnak ugy pártiránya ma is csak az 1861-diki. Egy jellemes ember nem fog soha változni, de abból ne azt következtesse bizottmányi tag úr, hogy az 1861-ki álláspont csak balpárti irányt követel.

1861-ben az egész országgyűlés „balpárti“ volt; mit egyik felirattal követelt, ugyanazt követelte a másik határozattal, és hol az 1861-iki férfiak meghajolnak a koronás király- és a felelős kormánynak, így fog meghajolni, hiszszük, főbiránk is mindig, míg a koronás király és a felelős kormány a szentesített törvényes téren áll.

Azért pök és nem méh fullánkjaival összeférezelt cikikké tartsa, barátom, ön magának, nem,

olyan háládatos téren áll ön ma, mint ama másik törvényhatóságban, hol igen helyesen küzdött a szebeni landtag emberei ellen. Felső-Fehérmegye bizottmánya óvásokat nem tett; tett ön egyet, mely simpliciter soloba játszik és király, királyné és korona-herceg után nem ittunk mindjárt Kossuth Lajosért; ittunk, mint a hogy az ily ebédéknél rendre szokta járni, a felségekért pohárköszöntések nyitánya után, felelős kormányunkért, nagy házankfiáért Deák Ferenczért, házizagandkért és ugy vagyon Kossuth Lajosért is — kiért közlemény írójának egyik régi kenyeres pajtása emelt poharat — de ő érette valamivel csendesebben, mert soknak fájt, hogy ő má is „hontalan“, másnak füljajdult a fájdalom az 1849-ki tévedésekért, a harmadik még nem izelte a Svájc és Amerika üdülő institutióit, a negyedik nem tudja izelni a confederatio zamatos étkeit, az ötödik irtózik Sibiériától sat.

Sors szeszélynek nevezi ön, ha esetleg kineveznek főbiránkat nem tudom minek; barátom, rája meg, a mit mond, a felelős kormány nem a sors szeszélye után nevezget ki és a gróf tán a sors szeszélyénél egyébre is érdemes.

A serlegre vonatkozólag csak annyit jegyzek meg, hogy az „Előleges közlemény“ íróját egyik alólirt kirekesztette a szerencsétől az aláírók közt helyet foglalni, mindaddig, míg vele nem értekezend.

Aláírt a bizottmányi tagok többsége és azok meghatározta, hogy mint kegyeleti adományt a bizottmányi nevében fogják átnyújtani.

Uraságodat és társát magam felszólítottam részvételre, nem jelent meg azon gyűlésben, melyet a bizottmány tartott; azzal tehát, hogy mi mit határozunk, mint nem részvényes, a serleg-bizottmányban, semmi köze, s csak sajnálандó rosz indulatát árulta el.

Ha önnek, mint Felső-Fehér és egy más vidék bizottmányi tagjának nem tetszett az önneli eljárás, állunk elébe, s ha bizottmányi gyűlésünk elébe fogná terjeszteni, fogjuk többségünkkel sanctificálni a serleg átadását plena sessione.

Erzsébetváros, febr. 11. 1868.

Schopt Adolf,
többek megbízásából.

gazda, üzletos, kertész.

és virágkedvelő urakat s hölgyeket tisztelettel fölkérni, becses megrendelésekkel teljes bizalommal hozzá fordulni, azon szilárd ígérem mellett, hogy teljes új berendezésem, magvaim valóságos jóságai biztosítással, bizonytal meg nem szégyenitettem.

Arjegyékemmel egy pár napok mulva fogok szolgálni, addig is dúsan ellátott raktáram becses rendelkezésükre áll.

Jóteköny célú irodalmi vállalat!

A jövedelemből 100 frt a Honvéd-alap, 100 frt a helybeli jóteköny Nőegylet gyarapítására van felajánlva.

Előfizetési felhívás

RIADÓBA.

Költemények az 1848—49-ki függetlenségi harcából.

Szerkesztő LÉCFALVI B. László.

Közel 400 költeményt tartalmazó, és a maga nemében egyetlen gyűjtemény.

Nagy idő volt az, midőn a nemzet szent jogai védelmére kelt; midőn e hon kicsinye, nagya, véne és ifja, fegyverrel kezében a szabadság zászlója alá seregelt s lelkesedve sietett a vérmezőre!

Nagy és nehéz idő volt az s felejtethetlen, míg e hazában egy igaz kebel dobog. Míg a történelem gondosan följegyzti az 1848—49-diki függetlenségi harc minden mozzanatát; míg sírkövek emelkednek az elhunyt hősök hamvai fölött, nem fordulhatunk félre azon idők lantja elől sem, mely, habár néha fájo hangon szól is, de a dal többször hősies, lelkesítő, és mindig magán hordja a nemzeti jelleget.

Minden nemzet kincs gyanánt őrzi azon dalokat, melyek a szabadság s harezmezején termettek. És koronként, habár titokban is, beletekint a multak könyvébe a hős, vagy az agg családapa, s elteszi azt a késő unokák számára, hogy lássák ok is: miért küzdöttek elődek, és mit kell az utódoknak is szívökben megőrizni, s miért véreket ontani, ha szükség kívánja!

Orizük meg mi is emlékünket és tartjuk meg a késő unokák számára!

A sajtó szabad. Most már nincs tiltva, hogy nemzetünk multjának könyvébe nyilant beletekintünk és fenn hangon olvassuk el annak minden betűjét!

E gondolat vezérelt, midőn a nagy fáradsággal és áldozattal összegyűjtött 1848—49-diki függetlenségi harc idejében kelt költemények kiadását határoztuk el, melyekben nemesak a hazai irodalomnak kívánunk egy teljes és költészeti becsű gyűjteményt szolgáltatni, hanem egyszersmint egy oly nemzeti emléket leendő, mely irodalmunkban méltó helyet foglal el.

Mivel azonban vállalatunknak teljes sikere, a jóteköny cél elérése, csak kellő pártfogás által lesz eszközölhető; e nemzeti emléket bátrak vagyunk a cél tekintetéből is ajánlani a mivel olvasó közönségnek. De másfelől t. előfizetőink oly gyűjteményt fognak kapni, mely kiváló olcsósága mellett minden eddigiek között a legterjedelmesebb.

A „Riadó“ közel 400 költeményt fog tartalmazni, melyek között mintegy kétszáz még eddig csaknem teljesen ismeretlen.

Különös gond lesz fordítva a Királyhágón inneni harsias népdalokra, nevezetesen székelj népdalokra, melyek kiváló szépek és legkevesebbé ismeretesek. A „Riadó“ két kötetben, mintegy 30—40 tömöttön nyomott iven, csinos kiállításban fog megjelenni, és a két kötetnek ára 2 fr. diszpeldányé angolvaszobna köve aranytetszéssel 3 fr.

Minden 8 előfizetett példány után egy emlékpeldányval szolgálok.

Lécfalvi B. László, Stein János, szerkesztő. muz.-egyl. könyvtáros és kiadó.

Ugyancsak Stein Jánosnál kapható: Az erdélyi muzeum egyelet évkönyvei.

I-ső kötet: (1860—61. 4-rét 26. 158 l.) 1 frt 70 kr.

II-dik kötet: 3 rajzablával. (1862—63. 4-rét 147 l.) 1 frt 60 kr.

III-ik kötet: 18 rajzablával 1864—65. 4-rét 3 frt 20 kr.

IV-dik kötetnek I-ső füzete. 1 frt. — kr.

II-ik füzete (3 rajzablával) 1868. 1 frt. 50 kr.

Nyomatott az ev. ref. fótanoda betüvel (Bel-farkasutca 74. sz.)

Jó és friss erfurti vetemény és gazdasági magvak.

(51) (1—5)

Legjobb minőségű franczia- burkoltfejű- mák.

Nagy mennyiségben és jutányos áráért kaphatók:

CSIKY TESTVÉREK

fűszer-kereskedésben

Kolozsvártt.

Butor-ber-és Kocsilack.

(53) (1—4)

Gyakorl. fogorvos POPP J. G. urnak

Bécs, Stadt, Bognergasse 2. sz.

Tekintetes úr!

Nyolcz év óta Önnek ANATHERIN-SZÁJVIZÉHEZ szokva, mely nem csak a foghútra, hanem magukra a fogakra is rendkívül jó hatásal van, különféle fogfájást is enyhít és megszüntet, s általában egy kitünő szájjviz nevére tökéletesen megérdemli, — nem tudom magam az újabb időben feldicsért hasonlő szer iránt elhatározni, s kérem tehát a mellékelt összegért nekem Anatherin-Szájjvizéből megfelelő mennyiséget küldeni.

Zágráb, julius 20-kán, 1867.

Ns. Mandlstein Teréz, szül. bucimí Jellacic.

BIZOMÁNYOSOK: Kolozsvártt: WOLFF J., Dr. HINCZ Gy. ENGEL J és BINDER gyógyszerészek és KARVÁZY J. Toldán: Wolf gyógyszer. Szebenben: Müller gyógyszer. Zóhrer, Steiner. Brassóban: Fabick gyógyszer. Jekelius gyógyszer. C Anken. Károly-Fehérvártt: Sander gyógyszerész. Segesvártt: Misseltacher, Démián D. és Markus Fr. Beszterczén: Dietrich, Fleischer és Tergavits Ed. Délszen: Krómer Sámuel. Deván: Bosniaki és Gergely. Medgyesen: Foltbert gyógyszer. Nagy-Enyeden: Oberth J. gyógyszer. M. Váradhelyt: Fogarasi D. és Bucher. Szászvároson: Leonhardt. Szász-Régenben: Traugott és Wachner. Zilahán: Weiss gyógyszer. Sz. Somlyón: B. Tarsa Ign. Kézd-Váradhelyt: Nagy Jakab. Bösözerményben: Lányi J. gyógyszer. Nagy-Bányán: Papp gyógyszer. N. Károlyban: Jellinek gyógyszer. Nyireggyháza: Bacsay B. gyógyszer. Szinjer-Váradhelyt: Gerber gyógyszer.

(52)

Figyelemre méltó!

KARVÁZY GYULA,

ujjonnan berendezett, Gazdasági takarmány, Vetemény és Virágmagvak raktára.

Mielőtt üzletemet ezen cikkekkel berendezni magamat elhatározám, szigorú kötelességemnek tartám, magvaimat, az elsőtől—utolsóig, a legbiztosabb külföldi házaktól beszerezni, kik magküldeményeik valóságos jóságokról nálam kezességet vállaltak; ezek következtében, bátor vagyok a nagyra becsült

(47) (2—2)

Gazdákat érdeklő!!!

Eladó 100 mázsa sajtolt (fagyú) tepertyü pogácsa Hutflesz Károly szappany és gyertya gyárából.

Kapható 1 mázsaival is. Nagyobb megrendeléseknél kedvezőbb eladási ár számíttatik.

(1) (8—50)

(45) (3—3)

Műkertész

Egy szak értő dísz és gazdasági műkertész állomást keres. Értekezhetni Weinmann Jánosnál Kolozsvártt, a holis az ajánló levelek megtekinthetők.

(36) (6—6)

Írdetmény.

Gróf Teleky György vendéglője a Kolozsvár Déési útonvalba ugynevezett kis-jenői a „Honvédek“ címzett cserepes vendégfogadó, mely áll 2 vendégszoba, 1 konyha, 1 ivó szoba, és fogadói lakház, 1 kamara és piczékkel jól ellátva, körül kerítve, a telken egy jó vízd kút, ezen kívül 50 darab lóra köistálló, és egy nagy állás, s hozzá egy nagy kiterjedésű veteményes kert folyó évi ápril hó 24-től kezdve haszonbérbe kiadó; melyről értekezhetni ott helyt lakó gazdatiszt

TÓTH ÁBEL ural.

(40) (2—8)

Dr. Pattison

csúszvattája

azonnal enyhít és gyorsan gyógyít mindennemű

csúzt és köszvényt,

mint arcz-, mell-, nyak- és fogfájást, fő-, kéz- és térd-csúzt, inrángotást, hát- és ágyékfájdalmat.

1 ft 50 kros csomagokban kapható ENGEL JÓZSEF gyógyszerárában Kolozsvártt.